

UDK: 27-46:378
27-76
Pregledni rad
Primljeno: travanj 2013.

Nikola VRANJEŠ
Teologija u Rijeci
Omladinska 14, HR - 51000 Rijeka
nickvranjes@yahoo.com

CRKVA I SVEUČILIŠTE PASTORAL NA IZVORIŠTU ZNANOSTI I KULTURE

Sažetak

Sveučilišni pastoral predstavlja specifično područje djelovanja koje uključuje ostvarivanje poslanja Crkve u odnosu na sveučilišni ambijent, tj. u odnosu na profesore i drugo osoblje na sveučilištima, kao i u odnosu na studente. Kroz taj segment svojega djelovanja Crkva biva na osobit način povezana s jednim od temeljnih ishodišta znanosti i kulture društva. Upravo ta uloga sveučilište čini posebno aktualnim i zahtjevnim ambijentom poslanja. Stoga je važno uočiti temeljne odrednice sveučilišnog pastoralala, kao i razraditi njegove bitne aktualne izazove i mogućnosti njegova unapređenja. Upravo to predstavlja predmet ovoga rada u kojemu se, koristeći metodu teološko-pastoralnog raspoznavanja, ukazuje na bitne sastavnice sveučilišnog pastoralala, kao i na perspektive njegova razvitka u aktualnoj crkvenoj praksi.

Ključne riječi: Crkva, sveučilište, studenti, znanost, kultura, evangelizacija.

Uvod

Sveučilišni pastoral je područje crkvenog poslanja u kojemu se pastoralno djelovanje ostvaruje u odnosu na sveučilišni ambijent, tj. u odnosu na akademske i s njima izjednačene ustanove. To podrazumijeva djelovanje u odnosu na sveučilišne profesore i drugo nastavno i znanstveno osoblje na sveučilištu, ali i u odnosu na studente te u odnosu na različite djelatnike sveučilišta.¹ U tome pogledu važno je uočiti da studentski pastoral ulazi u okvir sveučilišnog koji je od njega šire područje djelovanja. Studentski pastoral predstavlja specifičan vid djelovanja u odnosu na studente,

¹ Usp.: Josip STANIĆ, „Pastoral sveučilištaraca: problemi, mogućnosti, ciljevi“, *Kateheza* 16 (1994.), 123.

iako je bitno povezan sa sveučilišnim pastoralom, budući da ga je moguće ispravno shvatiti i aktualizirati samo u povezanosti sa sveučilišnim ambijentom. Stoga se u ovome radu obrađuju najprije pitanja sveučilišnog pastora kao takva, a potom i neka aktualna pitanja studentskog pastora. Teološko-pastoralni elementi sveučilišnog pastora po sebi se odnose i na ambijent veleučilišta iako veleučilište, zbog nekih svojih specifičnosti, zahtijeva i specifičan pristup koji u ovome radu ne možemo detaljnije analizirati.

1. Povezanost Crkve i sveučilišta

Crkva je sa sveučilišnim ambijentom višestruko povezana. Možemo reći da je ta povezanost i povijesne i pastoralne naravi. Crkva je, naime, dala početke sveučilištu i uz njezinu podršku ova se obrazovna i odgojna ustanova razvijala tijekom stoljeća. Iako danas mnogi društveni čimbenici nastoje umanjiti ili previdjeti tu činjenicu, važno je da Crkva sama, kao i sve dobronamjerne i na istinsko dobro čovjeka usmjerene društvene i kulturne institucije, vode o njoj računa. S druge strane, Crkva je pozvana u odnosu na sveučilišni ambijent, kao i u odnosu na druge važne segmente ljudskog života i razvitka, aktualizirati svoju pastoralnu nazočnost. Kroz nju Crkva nastavlja Kristovo poslanje spasenja čovjeka u odnosu na jedno specifično i iznimno zahtjevno područje djelovanja. To je tim važnije imajući u vidu značenje sveučilišnog perioda za život i djelovanje ljudi. Radi se, naime, o periodu intenzivnog sazrijevanja mladih tijekom kojega su pozvani preuzeti odgovornost za svoju budućnost, i to ne samo u pogledu ostvarivanja što boljih stručnih i znanstvenih kvalifikacija već i u pogledu približavanja punoj istini o životu, o smislu postojanja, o pravim izvorima sreće i radosti te o ispravnom određivanju putova prema budućnosti.² Štoviše, mladi su pozvani upravo tijekom studentskog razdoblja usvajati istinsku životu mudrost koja će ih voditi cjelovitom shvaćanju i ostvarivanju života, što nužno uključuje i transcendentnu dimenziju.

---

² Usp.: JOHN PAUL II, „Message from Pope John Paul II on the Occasion of the 8th International Youth Forum“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31. March – 4. April 2004.*, (Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2005.), 16.

2. Kršćansko poslanje u sveučilišnom ambijentu

Papa Ivan Pavao II. jednom je prigodom ukazao na vrlo sugestivnu naznaku temeljnog i specifičnog poslanja kršćana na sveučilištu: „pokazati razumljivost istine vjere u sveučilišnom ambijentu“.³ Dakle, prema starom načelu *fides quaerens intellectum* ovdje bitno izvorište i predmet kršćanskog poslanja u osobi i otajstvu Isusa Krista na posebno znakovit način prerasta u poticaj za očitovanjem razumljivosti kršćanskog vjerovanja. Prema ovom načelu vjera treba prožimati ljudsko razumijevanje.⁴ Razumljivost razloga vjere ovdje je nužno osvjetljavati u povezanosti s ključnim pitanjima značenja i smisla ljudskog života,⁵ a to znači i s pitanjima kulture i znanosti. Drugim riječima, sveučilišni ambijent omogućuje (ili bi barem trebao omogućavati) prožimanje *vjere, znanosti i kulture*.

Pitanje istine ili područje istraživanja pune istine o čovjeku i životu ključno je u sveučilišnom pastoralu, i to iz više razloga. Prije nego što istaknemo te razloge, treba uočiti da je danas pitanje istine uglavnom odsutno iz sveučilišnog ambijenta.⁶ Jedna od najnegativnijih posljedica postmodernog tehnicističko-materijalističkog mentaliteta je zaustavljanje na empiričkim horizontima stvarnosti na kojima puna istina o čovjeku, njegovu životu i određenju ne igra neku posebno važnu ulogu. Stoga je Crkva, osobito putem teologije,⁷ pozvana

³ Usp.: JOHN PAUL II, „Message from Pope John Paul II on the Occasion of the 8th International Youth Forum“, 16-17.

⁴ Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 193.

⁵ Usp.: JOHN PAUL II, „Message from Pope John Paul II on the Occasion of the 8th International Youth Forum“, 16.

⁶ Usp.: Jerzy SZYMIK, „Služba naviještanja spasenja. Teologija na sveučilištu“, *Communio* 38, br. 115 (2012.), 60.

⁷ Jerzy SZYMIK, „Služba naviještanja spasenja. Teologija na sveučilištu“, 72: „Zadaća teologije, discipline koja je, u svojoj teoretsko-idejnoj inačici, slobodna od bilo kakvih svjetovnih ideologija (ta jedan od njezinih korijena i ‘nije od ovoga svijeta’) sastoji se u tome da podupire sveučilišnu obitelj znanosti kao mjesto pitanja o istini. To je njezino (teološko) navlastito mjesto, koje joj je dragocjeno kao njezina baština u domu znanosti kao domu istine. Teologija ima pravo u njemu stanovati i u njemu podići glas u stvari istine. Sestrinske znanosti, sa svoje strane, imaju pravo čuti taj glas. Prisutnost toga glasa, provođenje istraživanja, sloboda tih istraživanja, sama ozbiljnost toga glasa koji se podiže iz unutrašnjosti sveučilišne zajednice – to je način na koji društvo upućuje teologiji (dakle, kršćanskoj vjeri) priznanje onoga posebnog statusa koji pripada njezinim navlastitim, duhovnim temeljima – a to unatoč svojoj fundamentalnoj svjetonazorskoj neutralnosti.“

naviještati punu istinu u sveučilišnoj zajednici, i to u svim, osobito u znanstvenim, aspektima stvarnosti. Teologiji je zadaća biti u dinamici istine koja uvijek uključuje i kognitivno područje,⁸ dakle ono koje se u sveučilišnom ambijentu posebno aktualizira. „Istraživanje istine konstituira srž susreta Crkve i sveučilišta, pa je stoga sveučilišni ambijent privilegirani prostor pastoralne zauzetosti.“⁹ Objedinjavajuće sažeti oznake ovog poslanja mogli bismo na sljedeći način: „Nastojanje oko istine postavljeno je u surjeđe odnosa vjere, kulture i znanosti. Upravo u sastavnicama tog odnosa raspoznaje se suradnja Crkve i sveučilišta, budući da su i Crkva i sveučilište pozvani, svako u svome području i na svoj način, pridonositi razvitku istinske ljudske kulture, kao i pravoj svrsi znanosti koja bi trebala služiti samo punoj istini o čovjeku. Sveučilišta su u pravom smislu riječi generatori kulture i znanosti jednog društva. Stoga doprinos Crkve njihovom djelovanju mora biti prepoznat kao konstruktivan element koji im pomaže ostvarivati tako odgovorno poslanje. Odnos vjere i kulture tako se prepoznaje kao poseban element sveučilišnog pastorala.“¹⁰

Promicanje istine nužno je, dakle, sagledavati kroz važnu karakteristiku sveučilišnog ambijenta koja se ogleda u njegovoj bitnoj povezanosti sa znanstvenom i kulturnom stvarnošću društva u cjelini. Na taj način ovaj ambijent predstavlja povlaštenu prostor susreta znanstvenih, kulturnih i odgojnih čimbenika. U tom prostoru kolaju ideje i nerijetko se sukobljavaju potpuno oprečna, osobito filozofska strujanja. Kao takav, sveučilišni ambijent u bitnome utječe na važna pitanja o čovjeku i društvu općenito. Stoga je kršćanski doprinos u ovom ambijentu danas osobito potrebno fokusirati na promicanje potpune istine o čovjeku i njegovu životu, posebno u svjetlu brojnih postmodernih znanstvenih izazova. To postaje tim važnije budući da jača lažno uvjerenje kako sveučilište po sebi i nema neku posebnu odgojnu ulogu, tj. da je ono prostor stjecanja neke forme navodno „neutralnog“ znanja i kompetencija koje bi po sebi bile autonomne u odnosu na druga pitanja, osobito filozofske, teološke ili etičke prirode. Jasno, riječ je o lažnom uvjerenju. Sveučilište je itekako odgojni ambijent.¹¹ Naime, upravo ono predstavlja prostor u kojemu se promiču najrazličitije vizije

⁸ Usp.: Jerzy SZYMIK, „Služba naviještanja spasenja. Teologija na sveučilištu“, 67.

⁹ Josip STANIĆ, „Pastoral sveučilištaraca: problemi, mogućnosti, ciljevi“, 123.

¹⁰ Usp.: Nikola VRANJEŠ – Zlatan KUPČAK, „Studentski pastoral u Rijeci danas. Mogućnosti i perspektive“, *Riječki teološki časopis* 20 (2012.), 317-318.

¹¹ Usp.: Nikolaus LOBKOWICZ, „The Method of Study: From Knowledge to Wisdom“, PONTIFICIUM CONSILIIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 61.

čovjeka i života, što se danas vidi bolje nego ikada prije.

Zato je sveučilišni pastoral s obzirom na pitanje istine danas u odnosu na kršćansko djelovanje potrebno usmjeriti prema stvaranju takvih pastoralnih projekata koji će omogućiti poticanje sveučilišne zajednice na znanstveno i nastavno djelovanje prema punini realnosti,¹² tj. prema otkrivanju i poštovanju svih sastavnica ljudskog života i čovjekove osobe, pri čemu religijskoj sastavnici treba priznati njezino legitimno i nezamjenjivo mjesto i značenje. K tomu, nastojanje oko istine nikako nije i ne može biti etički neutralan proces; štoviše, riječ je o procesu s nesagledivim etičkim implikacijama u svim područjima znanja.¹³ Zato je osobita zadaća kršćana svjedočanstvo neprolaznih ljudskih i kršćanskih vrijednosti u sveučilišnom ambijentu. Kršćani, dakle, ne smiju biti neprepoznatljivi dio sveučilišne zajednice.

Ovakvo djelovanje podrazumijeva nastojanje kršćana oko promicanja mentaliteta nesebične izvrsnosti¹⁴ koja neće podlijegati utjecajima ideološke, političke, medijske ili gospodarsko-lobističke naravi koji su danas vrlo uočljivi na sveučilištima diljem svijeta. Kršćani trebaju pomagati sveučilišnoj zajednici koje su dio u spoznavanju i vrednovanju činjenice da je puna istina o čovjeku nedostupna prirodno-znanstvenim metodama, tj. da „ova istina može biti otkrivena samo putem filozofskog istraživanja, teološke refleksije i divljenja *nad* i kontempliranja ljudskog života.“¹⁵ Nastojanje ovog tipa postaje tim važnije uzme li se u obzir kriza u kojoj se mnoga sveučilišta danas nalaze, a koja je obrazovne, često znanstvene, ali u bitnome kulturne i duhovne naravi.¹⁶ K tomu, u odnosu na kršćanstvo sveučilišni ambijent je prepun predrasuda i nerazumijevanja.¹⁷ Kršćanski pogled na istinu o čovjeku teško se probija u današnjem svijetu, a na sveučilištima pogotovo. Stoga je tim važnije da kršćani daju svoj poseban doprinos ovoj zajednici, bez pokušaja umanjivanja vlastite specifičnosti ili ustuka pred izazovima postmoderniteta.

¹² Usp.: Alejandro LLANO, „University, Truth and Freedom“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 132.

¹³ Usp.: Alejandro LLANO, „University, Truth and Freedom“, 132.

¹⁴ Usp.: Alejandro LLANO, „University, Truth and Freedom“, 130.

¹⁵ Josef ZYCINSKI, „Faith and Reason: Science and Faith in Evolving Culture“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 138. Usp.: Stanislav RYLKO, „Opening Address“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 26.

¹⁶ Usp.: Stanislav RYLKO, „Opening Address“, 22-23.

¹⁷ Usp.: Stanislav RYLKO, „Opening Address“, 26.

3. Elementi sveučilišnog pastoralala

Ovo pastoralno područje, iako u sebi vrlo zahtjevno i po mnogočemu posebno, kao i svako drugo, predstavlja dio jedinstvenog pastoralnog djelovanja Crkve. To znači da uključuje ostvarivanje bitnih segmenata crkvenog poslanja, dakle navještaj riječi i liturgijska slavlja, službu ljubavi i izgradnju zajedništva, zadaću nove evangelizacije i posebno evangelizaciju znanosti i kulture. Što se tiče organizacijskih segmenata poslanja, i ovaj segment pastoralala uključuje najprije zauzetost biskupa i mjesne Crkve, a potom zaduženih svećenika, sveučilišnih kapelana, osnutak sveučilišnih kapelanija, ali i uključenost župnika i župnih zajednica.¹⁸ Djelovanje biskupa i mjesne Crkve predstavlja temeljnu okosnicu koja treba koordinirati druge segmente djelovanja. U tome pogledu sveučilišni pastoral treba biti sastavnim dijelom uređenog pastoralnog plana i programa jedne mjesne Crkve.¹⁹

Danas se sveučilišni pastoral uglavnom nastoji organizirati putem djelovanja zaduženih svećenika, najčešće studentskih kapelana, a negdje i studentskih kapelanija.²⁰ K tomu promovira se, osobito u posljednje vrijeme, djelovanje vjernika laika, posebice animatora u sveučilišnom i studentskom pastoralu.²¹ Ivan Pavao II., kao važnu kariku sveučilišnog pastoralala, vidio je i djelovanje pokreta, udruga i zajednica vjernika u sveučilišnom ambijentu.²² Važan segment sveučilišnog pastoralala predstavlja *duhovno vodstvo*,²³ koje uz intelektualno-znanstveni vid djelovanja čini bitnu okosnicu poslanja Crkve. Duhovno vodstvo potrebno je ovdje osobito usmjeriti u smislu razvitka i unapređenja duhovnosti studija i ljubavi prema istraživanju istine.²⁴ K tomu, duhovnost profesora i studenata potrebno je

18 Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, 196.

19 Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, *Orientamenti pastorali*, 56,4-5 (2008.), 77, 79.

20 *Sveučilišna ili studentska kapelanija* trebala bi se prepoznavati kao vlastiti subjekt djelovanja koja bi u okviru mjesne Crkve predstavljala specifično uporište za sveučilišni pastoral u jednom sveučilišnom i studentskom središtu. Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 78-79.

21 Usp.: Nikola VRANJEŠ – Zlatan KUPČAK, „Studentski pastoral u Rijeci danas. Mogućnosti i perspektive“, 314-315.

22 Usp.: JOHN PAUL II, „Message from Pope John Paul II on the Occasion of the 8th International Youth Forum“, 17.

23 Usp.: Andres ARTEGA MANIEU, „Christian Presence in The University World“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 188.

24 Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 78.

promicati i kao specifično određenu u smislu povezanosti s određenim područjem istraživanja i rada, životnog staleža i dobi.²⁵

4. Specifičnosti sveučilišnog pastorala

Uz do sada istaknuto valja naglasiti da se sveučilišni pastoral razlikuje od drugih oblika pastoralne aktivnosti Crkve po nekim svojim specifičnim elementima. Najprije je važno istaknuti poštovanje specifičnosti ovog vida djelovanja, i to u svim njegovim aspektima. Ne bi se smjelo događati da se ovaj vid poslanja Crkve tek na jedan neodređen način uklapa u druge segmente poslanja, kao što je npr. pastoral odraslih ili mladih. Sveučilišni pastoral ovim područjima daje svoj vlastiti i nezamjenjivi doprinos; on je s njima povezan, no zahtijeva i neke posebne pristupe. Zato je važno djelovati u smislu cjelovitog, ali u isto vrijeme u sebi razlikujućeg projekta vjere na sveučilištu.²⁶

Govor o specifičnostima sveučilišnog pastorala povezan je u prvom redu sa znanstveno-kulturnim komponentama ovog ambijenta. Budući da je specifična zadaća kršćana u ovome području obilježena nastojanjem oko što cjelovitijeg dohvaćanja razumskih razloga vjere i njihovim povezivanjem s utemeljenim plodovima ljudske racionalnosti, možemo reći da se specifičnost ovog pastorala ogleda u nastojanju oko pomoći razumu kako bi se ostvario u potpunosti, tj. kako bi izbjegavao napast zatvaranja samo u okvire tehnologije i materijalnog napretka te kako bi mu se omogućilo usmjeravanje prema rastu spoznaje na horizontima mogućnosti spoznavanja pune istine i dobra.²⁷ Sveučilišni pastoral nudi doprinos i poticaj putem poruke vjere pozorne na aktualna pitanja suvremenog čovjeka uvijek spremne dati razloge kršćanske nade (usp.: 1 Pt 3,15).²⁸

K tomu, ovaj vid djelovanja trebalo bi posebno karakterizirati njegovanje otvorenosti te ekumenska, kao i nota međureligijskog dijaloga, osobito u odnosu na znanstvena i kulturološka pitanja.²⁹ To je osobito značajno danas u složenim društveno-kulturnim prilikama u kojima sveučilišni ambijent postaje posebno mjesto susreta i razmjene studenata i profesora, ali i surječje djelovanja znanstvenika iz cijeloga svijeta. Pritom je, kao što ćemo još vidjeti, važno i teološko rasuđivanje

---

25 Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 80.

26 Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 76.

27 Usp.: Joseph RATZINGER, *Europa. I suoi fondamenti oggi e domani* (Milano: Edizioni San Paolo, 2004.), 85.

28 Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 76.

29 Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, 197.

stvarnosti, tj. poštovanje dužne osjetljivost za vlastiti identitet i evanđeosko prosuđivanje ili raspoznavanje.³⁰

4.1. Intelektualni apostolat

Ako bismo pokušali detaljnije opisati posebnost sveučilišnog pastoralara, mogli bismo je označiti složenicom „intelektualni apostolat“.³¹ Time se želi izraziti, s jedne strane, poveznica u odnosu na glavnu oznaku ovog ambijenta, koja je intelektualno-znanstvene naravi, a s druge strane način kršćanske prisutnosti u njemu, prisutnosti koja nipošto ne smije biti pasivna, već kvalificirana.³² Kršćani se nikada ne smiju umoriti od traženja, istraživanja i razumijevanja pune istine u povezanosti s ljudskim znanjem.³³ Ovaj vid apostolata podrazumijeva ponovno stjecanje i izricanje potpune racionalne mogućnosti čovjeka u nastojanju cjelovitog istraživanja istine.³⁴ „Moramo dubinski studirati stvarnost kroz integriranje znanja, te nastaviti od fenomena prema temeljnim pitanjima i dopustiti znanju da sazrije u mudrost...“³⁵ Na taj način kršćani će moći pružati pomoć svima kako bi se vinuli od znanja k mudrosti.³⁶

4.2. Neki aktualni zahtjevi sveučilišnog pastoralara

Među osnovne postavke koje je nužno poštovati u pastoralnom susretu sa sveučilišnim ambijentom ubrajaju se: *identitet, otvorenost i prosuđivanje*.³⁷ Brojni izazovi u odnosu na ostvarivanje sveučilišnog pastoralara danas odnose se upravo na te postavke. Možemo najprije istaknuti činjenicu potrebe prilagođenog pristupa sveučilišnom ambijentu, pristupa u kojemu će biti zajamčen kršćanski identitet vjernika, ali neodvojivo od toga, u kojemu će biti moguće ostvarivati i višeoblične i bogate modele djelovanja. Pastoralni angažman sa

³⁰ Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, 197.

³¹ Usp.: Mary A. GLENDON, „University Students Today: Portrait of a New Generation“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 57.

³² Usp.: Andres ARTEGA MANIEU, „Christian Presence in The university World“, 185.

³³ Usp.: Andres ARTEGA MANIEU, „Christian Presence in The university World“, 187.

³⁴ Usp.: Franco DOROFATTI, *I luoghi della fede nella società secolare* (Milano: Ancora, 2008.), 25.

³⁵ Usp.: Andres ARTEGA MANIEU, „Christian Presence in The university World“, 183.

³⁶ Usp.: Nikolaus LOBKOWICZ, „The Method of Study: From Knowledge to Wisdom“, 63.

³⁷ Usp.: Andres ARTEGA MANIEU, „Christian Presence in The university World“, 192.

sveučilišnim profesorima i studentima danas treba ostvarivati s drukčijom pastoralnom zauzetošću i putem drukčijih metoda nego što se ostvaruje u nekim drugim pastoralnim ambijentima. Kao što je već istaknuto, nije dovoljno npr. studentski pastoral organizirati tek kao jedan od vidova pastorala mladih u odnosu na koji se pokušavaju ostvarivati neke uobičajene pastoralne metode i pristupi. Također, pastoral u odnosu na sveučilišne profesore ne smije se samo pokušavati spajati s uobičajenim načinima pastorala odraslih. Ovakvi su pokušaji, inače, jedan od razloga prilično slabo razvijenog sveučilišnog pastorala u našim sveučilišnim središtima. Sveučilišni pastoral mora uvažavati specifičnosti sveučilišnog ambijenta. Jedna od temeljnih specifičnosti toga ambijenta u odnosu na vjerski život svakako je nužna potreba drukčijeg spoznajnog, a neodvojivo od toga i egzistencijalnog pristupa vjeri. Sveučilišno vrijeme i ambijent duboko utječu na osobe i mijenjaju njihove poglede na život i svijet. Vjerski život sveučilištaraca stoga nužno traži jednu drukčiju razinu pristupa vjerskim temama i pitanjima nego što je to slučaj u nekim drugim segmentima pastorala. Ako to ne biva prepoznavano i poštovano, vjerski život nužno nazaduje, osobito danas pod utjecajem raznih, uglavnom, filozofskih akademskih struja koje nude drukčija, nerijetko sasvim suprotna životna gledišta u odnosu na kršćansko. U ovom pastoralnom području stoga se treba vrlo ozbiljno poraditi na razvitku vlastitih oblika djelovanja prilagođenih ambijentu i subjektima na koje se odnosi.

4.3. Uloga visokih i drugih teoloških učilišta u sveučilišnom pastoralu

Teologija predstavlja povlaštenu „prostor“ suradnje uma i vjere.³⁸ Po njoj se vjera na poseban način aktualizira u sveučilišnim dinamizmima. Teologija u tome pogledu ima sasvim određeno i nezamjenjivo značenje.³⁹ Prepoznavanje razumljivosti vjere u sveučilišnom području njezina je povlaštena zadaća. Ona je pozvana

³⁸ Usp.: Jerzy SZYMIK, „Služba naviještanja spasenja. Teologija na sveučilištu“, 68.

³⁹ Jerzy SZYMIK, „Služba naviještanja spasenja. Teologija na sveučilištu“, 72: „Šansa za teologiju i za sveučilište, istinska dobrobit za obje strane (kada bi bar to bila jedna, zajednička strana!), jest u tome da se sama teologija konstantno i živo prisjeća toga da ona ne stanuje tek u domu znanosti, nego da ona samim time također posjeduje potencijal s onu stranu znanosti – kao *scientia sui generis*. Jer ona je duhovno znanje, ona je sva uronjena u kontekst Crkve, u njezin pastoralni, evangelizacijski dah. Ona je kvasac, ona je ta koja omogućuje fermentaciju i ona – da se vratimo na točku od koje smo krenuli – nekonjunktorno pita o istini...“

pridonositi produbljanju kršćanske poruke u odnosu na područje spoznaje.⁴⁰ Stoga crkvene teološke ustanove u sveučilišnom pastoralu imaju sasvim posebno mjesto i značenje. Ovakve ustanove u prvom su redu pozvane dati svoj specifični doprinos svijetu znanosti, obrazovanja i kulture koji se ogleda u pružanju razloga istinske vjere koja vodi k mudrosti. To je pravo poslanje teologije unutar akademske zajednice. Neodvojivo od toga je ukazivanje na pravi smisao znanosti koja je pozvana voditi k mudrosti, zatim na ispravan način povezanosti vjere i znanosti, na istinski moralni poziv čovjeka, na osjetljivost za poštovanje prirodnog moralnog zakona i istinskih ljudskih i kršćanskih vrijednosti. Kroz to će teološka znanost dati svoj specifični i kvalitativni doprinos sveučilištu i na taj način i u ovom segmentu poslanja ostvariti kršćanski udio u cjelokupnoj misiji Crkve.

Poseban udio u ovom segmentu crkvenog pastorala pozvana su dati katolička sveučilišta te teološki fakulteti i druga visoka teološka učilišta. Uz ulogu katoličkih sveučilišta, koja se aktualizira na najširem prostoru suradnje između akademskih ustanova i uključuje autonomiju ovog sveučilišta u odnosu na druga, ovdje posebno ističemo djelovanje katoličkih bogoslovnih fakulteta unutar javnih sveučilišta, zatim njihovih područnih studija, odjela za teologiju pri sveučilištima, katehetsko-pastoralne institute, teološke institute na metropolijskim i biskupijskim razinama i sl. Ovdje je nužno voditi računa o nekim razlikovanjima razina i nadležnosti djelovanja. Teološki fakulteti u posebnom su smislu pozvani na najviši oblik intelektualne i znanstvene djelatnosti i suradnje s obzirom na povezanost teologije i drugih znanosti, dok druge teološke ustanove nižeg znanstvenog ili obrazovnog ranga u tome sudjeluju u manjoj mjeri. No, ono što se od svih očekuje u okviru sveučilišta, ali i svijeta znanosti i kulture na široj razini, jest kvalitativni katolički intelektualni doprinos, i to u odnosu prema svim smjerovima sveučilišnog spoznajno-istraživačkog i znanstveno-kulturnog djelovanja.

Uz redovite pastoralne aktivnosti koje se ostvaruju u odnosu na profesore i drugo znanstveno-nastavno osoblje na fakultetima, jasno je da sveučilišni pastoral treba kroz svoje dinamizme poticati i oblike suradnje teoloških fakulteta i instituta s drugim fakultetima u znanstveno-nastavnoj suradnji. To je jedna od specifičnih označnica koju su crkvene ustanove pozvane aktualizirati u odnosu na sveučilišni ambijent. Međutim, danas je u našim prilikama nužno napraviti iskorak u većoj znanstvenoj suradnji u obliku zajedničkih projekata u prvom redu s predstavnicima drugih humanističkih znanosti. U tom smislu

---

⁴⁰ Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 76.

važno je organiziranje različitih oblika suradnje kao što su zajednički znanstveni skupovi i simpoziji, tribine, okrugli stolovi i sl.

5. Studentski pastoral danas

Kao što smo istaknuli, studentski pastoral, iako ulazi u okvir sveučilišnog, po svojim specifičnostima zavređuje biti prepoznat kao zasebno područje djelovanja. Prvotni razlog za to su položaj i razlikovne oznake studentske populacije u odnosu na koju se ostvaruje ovaj vid djelovanja. Studenti se nalaze u posebnom životnom, obrazovnom i formativnom razdoblju. Oni očekuju stjecanje znanja, ali i vještina koje će im pomoći u budućem osobnom i profesionalnom životu, ali koje će im pomoći i u mogućnosti ostvarenja vlastite osobnosti u smislu aktualizacije prilika za promjene u društvu.⁴¹ Studentski pastoral treba im pomoći kako bi rasli u vjeri, kako bi razumnost vjere bila uzdignuta na što je moguće višu razinu, osobito u odnosu na povezanost s područjem znanosti, tehnike ili umjetnosti koje studiraju. Dakle, vjerska pouka trebala bi se ostvarivati kao sastavni i sveprožimajući element cjelokupnog kompleksnog obrazovanja za potpunost osobnosti u svim vidovima.⁴²

Budući da su dimenzije *vjere, kulture i života*, kao bitne sastavnice obrazovanja, usmjerene jedna na drugu, potrebno je u kritičnom razdoblju života kao što je studentsko na poseban način raditi na njihovoj integraciji u smislu promicanja cjelovitosti osobe i njezina životnog projekta.⁴³ No, valja paziti na činjenicu da se ovdje ne radi o pokušaju (ako ga možemo tako nazvati) općenitog povezivanja ovih triju sastavnica, kao ni o istom načinu njihova povezivanja koji se ostvaruje u nekim drugim segmentima obrazovanja. Studenti su, kroz svoj sveučilišni studij i studentski angažman, pozvani ostvariti integraciju vjere, kulture i života osobito u smislu doprinosa složenom znanstvenom i kulturnom sveučilišnom kompleksu koji će obogatiti

---

⁴¹ Usp.: Mary A. GLENDON, „University Students Today: Portrait of a New Generation“, 52.

⁴² Josip STANIĆ, „Pastoral sveučilištaraca: problemi, mogućnosti, ciljevi“, 124: „Studenti, jer su u fazi rasta svih vidova svoje osobnosti, uvjetuju, direktno ili indirektno, ovaj tako važan ambijent, tražeći tip odgoja koji će omogućiti skladan rast intelekta, volje, slobode, afektivnosti, društvenosti, moralnog i religioznog osjećaja. I upravo tu pastoral studenata nalazi široki izražajni prostor, što se proteže od vjernosti istini, a da joj se ne pretpostavljaju osobni interesi, do razmatranja (kontemplacije) istine, što u molitvi nalazi svoj najviši izričaj. Sve sa svrhom vladanja sobom i služenja drugima.“

⁴³ Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 74-75.

ispravnim znanstvenim, moralnim i vjerskim spoznajama. Riječ je o aspektu zrelosti vjere koji se pod specifičnim vidom odnosi na njezinu spoznatljivost i razumnost koje dolaze do izražaja kroz život i djelovanje studenata u spomenutom ambijentu.⁴⁴ Uz navedeno, studentski pastoral treba biti pozoran na vokacijsku ili pozivnu dimenziju života studenata, i to ne samo u profesionalnom smislu već prvotno u kršćanskom i duhovnom pogledu.⁴⁵

5.1. Pastoralno služenje u kampusu i studentskom domu

Izvan fakulteta, život i boravak studenata uglavnom se organizira unutar kampusa i studentskih domova, izuzevši studente koji stanuju kod kuće ili one koji koriste neke druge smještajne mogućnosti. Kampus i studentski dom na neki su način postali sinonim studentskog života. Stoga je u okvirima studentskog pastoraleta znatnu pozornost potrebno posvećivati upravo tim ambijentima. Crkva u većini uređenih društava ima mogućnost različitih načina prisutnosti u tim ambijentima. Njezina nazočnost u njima treba osigurati značajniju prisutnost Isusove zajednice.⁴⁶ To podrazumijeva višeobličnu i bogatu pastoralnu nazočnost koju treba osigurati na razini studentske kapelanije, ali i na razini temeljnog okvira za sveučilišni pastoral u okviru biskupijskog pastoralnog plana i programa.⁴⁷

Temeljni elementi nazočnosti Crkve u kampusu i studentskom domu svakako su *susret* (sakramentalni i izvansakramentalni), *vodstvo* i *vjerska pouka*.⁴⁸ Drugim riječima, studentima u ovim ambijentima treba omogućiti sve one redovite elemente crkvenog života koje drugi članovi Crkve ostvaruju u drugim, u prvom redu župnim okvirima. Na taj način ovi ambijenti postaju i prostorima susreta s kršćanskom porukom, ali i prostori rasta u kršćanskim krepostima koji nude perspektive života drukčije od onih koje nudi dominantna kultura koja obično vlada u tim ambijentima.⁴⁹ Uz to, studenti u ovim okvirima upravo tu trebaju imati mogućnost učenja i prakticiranja kršćanskog

---

44 Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 75.

45 Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 79.

46 Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, 194.

47 Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, 195.

48 Usp.: Konstantin SPIEGELFELD, „Ecclesial Movements, Associations and Communities“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 201-202.

49 Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, 197.

animiranja kulture i znanosti.⁵⁰

Duhovno vodstvo je, kako je već spomenuto, posebno značajan segment djelovanja. Nazočnost svećenika - duhovnika s kojim je moguće razgovarati, kojemu se je moguće povjeriti, zatražiti ispovijed ili savjet, ukazati na mogućnosti unapređenja kršćanskog života i dr., od iznimnog je značenja za kršćanski život studenata. I duhovno vodstvo i cjelokupni studentski pastoral trebaju studentima pomoći kako bi što prikladnije vrednovali godine studija u smislu što bolje integracije vjere, znanja i kulture; zatim kako bi što odgovornije kao kršćani sudjelovali u životu sveučilišne zajednice i u njoj djelovali evangelizacijski; kako bi nudili što prikladnije odgovore na važna životna pitanja osobito prisutna u ovom ambijentu života i rada; kako bi nje govali i promicali općeljudske i kršćanske kreposti te pomogli što boljem uklapanju u sveučilišnu zajednicu studenata stranaca ili onih koji su s nekog posebnog razloga u većim iskušenjima u vrijeme studija.⁵¹

5.2. Studentska kateheza kao neodgodiva zadaća

Jedan od najvećih problema studentskog pastorala danas je manjkava kateheza.⁵² Dok u pitanjima znanosti koju studiraju i profesije za koju se spremaju tijekom studijskog razdoblja uglavnom dobivaju mogućnost izvrsnog ili barem solidnog stjecanja znanja i vještina, dotle u vjerskom smislu mnogi studenti ostaju gotovo analfabeti. Zasi gurno tome pridonosi i manjak osobnog angažmana, ali često i manjkavi i neprilagođeni katehetsko-pastoralni projekti od strane studentskog pastorala. K tomu, ovo pitanje povezano je s cijelim nizom drugih pitanja kao što je problem prostora – i katehetskog i sakralnog – u sveučilišnim središtima i studentskim domovima, nedostatan broj pastoralnih djelatnika i dr.⁵³ No, sve to Crkvu ne oslobađa obveze upravo u ovom području razvijati što sustavniju katehezu, i to u povezanosti sa znanstveno-istraživačkim nastojanjima studenata. Na taj način zahtjev za razumljivošću vjere biva postavljen u sasvim specifične okvire.

Hrvatski pastoralist Stipe Nimac ističe da okolnosti studentskog

---

⁵⁰ Usp.: Lorenzo LEUZZI, „Campus Ministry“, 197.

⁵¹ Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 80.

⁵² Usp.: Mary A. GLENDON, „University Students Today: Portrait of a New Generation“, 55.

⁵³ Usp.: Nikola VRANJEŠ – Zlatan KUPČAK, „Studentski pastoral u Rijeci danas. Mogućnosti i perspektive“, 316.

života studenta vjernika stavljaju pred tri temeljna zahtjeva: obrazlaganja vlastite vjere, pravilnog izbora u odnosu na prihvaćanje i usvajanje vjere te očuvanje vlastitog identiteta vjernika.⁵⁴ Studentska kateheza trebala bi omogućiti ostvarivanje tih ciljeva. To je tim važnije danas u vremenu u kojemu su osobito mladi skupina pogođena problemom tzv. fragmentarnog identiteta, tj. destrukturiranja osobnosti, pomanjkanja značenjskog središta i uporišta života, svedenosti življenja na prezentnost, kao i nemogućnosti projektnog ostvarenja života.⁵⁵ Studentska kateheza treba, dakle, nuditi upoznavanje ljepote i bogatstva kršćanske poruke u svakom pogledu, a na specifičan način u odnosu na znanost i istraživanje.

5.3. Studentski pastoral u župnim zajednicama

Crkva nastoji ostvarivati studentski pastoral u okviru sveučilišnih i studentskih središta, no to ne znači da bi redovite strukture crkvenog života trebale biti izuzete iz ovog područja djelovanja. Župa, kao najkonkretniji redoviti okvir crkvenog života, u ovome pogledu ima posebno značenje i ulogu. U župnim okvirima ostvaruju se različiti vidovi pastoralna, a sveučilišni i studentski trebali bi također predstavljati nezaobilazne sastavnice župnog pastoralnog angažmana, osobito u župama sveučilišnih središta. U perspektivi razvitka studentskog pastoralna ovdje je nužno ukazati na neke žurne korake koje današnji pastoralni kontekst zahtijeva.

Prije svega, danas je nužno djelovati na povezivanju različitih segmenata pastoralnog djelovanja kako bi se izbjegla njegova rascjepkanost.⁵⁶ S obzirom na temu studentskog pastoralna, to znači da se on treba smatrati vlastitim i važnim područjem župnog života kojemu je potrebno posvetiti snage i sredstva, kao i prilagođene pristupe djelovanja. Zato bi bilo dobro u župama s većim brojem studenata oformiti posebnu *zajednicu studenata* i u odnosu na nju ostvarivati prikladne duhovne i vjersko-studijske i druge pastoralne projekte. Na taj bi način studentska populacija i u samim župnim zajednicama bila prepoznavana u svojim vlastitim zahtjevnostima i mogućnostima. To za sobom odmah povlači i pitanje djelovanja animatora u studentskom

---

⁵⁴ Usp.: Stipe NIMAC, „Studentska kateheza“, *Kateheza* 20 (1998.), 247; Stipe NIMAC, *Zahtjevi praktične teologije u hrvatskoj Crkvi* (Lepuri: Ravnokotarski cvit, 2001.), 78-79.

⁵⁵ Usp.: Franco DOROFATTI, *I luoghi della fede nella società secolare*, 125.

⁵⁶ Usp.: Josip STANIĆ, „Pastoral sveučilištaraca: problemi, mogućnosti, ciljevi“, 125.

pastoralu koji bi (i sami kao studenti) animirali manju zajednicu osobito posvećenu djelovanju sa studentima.⁵⁷

Župni pastoral kao takav danas bi u pogledu djelovanja sa studentima trebao doživjeti svojevrsnu novu etapu otvaranja i unapređenja osobito u smislu aktualiziranja činjenice njegova povezivanja s drugim razinama djelovanja bez kojega je u samoj župi jako teško moguće ostvarivati sustavan studentski pastoral. „To u prvom redu znači da će i župnici i župne zajednice kao takve morati postići veći stupanj otvorenosti u odnosu na nadžupne projekte u studentskom pastoralu. Ovo, kao i druga pastoralna područja, zahtijeva specifičan i složen pastoralni pristup koji se ne može ograničiti samo na okvire župne zajednice.“ Župa je u ovom pogledu nužno potrebna suradnje s biskupijskim uredima, kao i s redovničkim zajednicama, s aktivnim katoličkim zajednicama i pokretima, ali i sa samom sveučilišnom zajednicom.

6. Volontersko djelovanje sveučilištaraca

Jedna od glavnih odlika sveučilišnog pastoralu trebalo bi biti promicanje volontarijata.⁵⁸ Kao što je poznato, cijeli sveučilišni pastoral, a s njim i studentski, posebno je područje angažmana vjernika laika. Oni svoj crkveni angažman u najvećoj mjeri ostvaruju na volonterskoj razini. To im pruža nebrojene mogućnosti djelovanja i izvan striktno studijskih okvira. „Ti oblici sudjelovanja pomažu mladima pretočiti vjeru u život i otvoriti se svijetu koji ih okružuje, nudeći im iskustvo koje ambijent studija često zanemaruje. Time im se pomaže načiniti prijelaz od općih principa do poniznih ostvarenja tih principa u često jednostavnim ali konkretnim djelima, što im pomaže da rastu i kao ljudi i kao kršćani.“⁵⁹

---

57 Nikola VRANJEŠ – Zlatan KUPČAK, „Studentski pastoral u Rijeci danas. Mogućnosti i perspektive“, 315: „Njihova je uloga poglavito katehetske naravi, tj. oni koji su prikladni za i formirani za ovaj vid djelovanja, sudjeluju u ostvarivanju poziva katehete za jedan točno određeni vid katehetskog djelovanja u Crkvi. Jasno, katehetski vid djelovanja nije jedini aspekt djelovanja animatora. Oni moraju posjedovati i određene organizacijske i druge sposobnosti za ostvarivanje šire lepeze djelovanja animatorskog tipa.“

58 Usp.: Loreto BALLESTER REVENTOS, „The Contemporary Master and Disciple: Educational Dialogue“, PONTIFICIUM CONSILIUM PRO LAICIS, *Youth and University: Witnessing to Christ in the university world. International Youth Forum. Rocca di Papa, 31 March – 4 April 2004.*, 76.

59 Usp.: Josip STANIĆ, „Pastoral sveučilištaraca: problemi, mogućnosti, ciljevi“, 126.

Jedan od vidova ovakva djelovanja je pomoć u studiju onima kojima studij teže ide.⁶⁰ To se odnosi na pomoć koju mogu dati sami studenti, ali i na pomoć koju profesori katolici mogu dati u ovom kao i u drugim vidovima. U tome pogledu bilo bi dobro na sveučilištima osnivati *zajednicu* ili *udругu* sveučilišnih profesora katoličkog usmjerenja⁶¹ koji bi se posvetili intelektualnom apostolatu kroz posebne projekte, koji bi animirali djelovanje studenata i drugih kolega te bili jedno od uporišta evangelizacije na sveučilištu. Sveučilištarci su, k tome, pozvani uzeti udjela u karitativnim akcijama Crkve i u vlastitim župnim zajednicama i na sveučilištima, bilo da se radi o klasičnim načinima ostvarivanja kršćanskog volonterskog zalaganja, bilo da je riječ o nekim posebnim prigodama. Ovakvo njihovo djelovanje u župnim zajednicama treba biti daleko naglašenije negoli je to bilo do sada, osobito u pogledu razvitka intelektualnog apostolata putem tribina, okruglih stolova, predavanja, seminara i sl. Na taj način sveučilištarci svoje talente mogu oživotvoriti na sveučilištu, ali i u samom tkivu Crkve.

Zaključak

Iz ovoga rada uočljivo je koliko je sveučilišni pastoral važno i složeno područje crkvenog djelovanja. Riječ je o području koje uključuje crkveni angažman u odnosu na sveučilišne profesore, na studente i na drugo osoblje u okviru sveučilišta. Iako se sveučilišni pastoral po sebi odnosi na sve te subjekte i na cjelokupni ambijent sveučilišta, nužno je ipak studentskom pastoralu priznati njegovu posebnost. Ovaj vid djelovanja ističe se po specifičnostima studentskog razdoblja, kao i po karakteristikama pastoralnog pristupa u odnosu prema studentima. Sveučilišni pastoral u cjelini danas je nužno prepoznavati u njegovim vlastitostima i organizirati ga kao važan segment djelovanja mjesne Crkve. Unutar sveučilišnih središta nužno je posebnu pozornost posvetiti sveučilišnim ili studentskim kapelacijama, djelovanju studentskih kapelana, ali i drugih pastoralnih djelatnika, kao i zajednica i skupina vjernika. Uz to, župna zajednica, kao najkonkretniji okvir crkvenog života na određenom društveno-kulturnom prostoru, treba uzeti udjela i u sveučilišnom i studentskom pastoralu. Ovi vidovi pastoralu trebaju postati nezaobilaznim sastavnicama župnog pastoralu kao takva. Ono čemu danas u pogledu unapređenja sveučilišnog pastoralu treba poklanjati posebnu pozornost jest prepoznavanje njegove specifičnosti, osobito u odnosu na promicanje

⁶⁰ Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 80.

⁶¹ Usp.: Bruno STENCO, „La vita universitaria e la comunità cristiana“, 78.

pune istine o čovjeku i evangelizaciji svijeta znanosti i kulture. U tome je vidu nužno ići prema ostvarivanju prikladnih pastoralnih projekata u ovom području djelovanja, projekata koji će uključivati i posebno vrednovati i volonterski angažman sveučilištaraca.

CHURCH AND UNIVERSITY: PASTORAL ACTIVITY AT THE SOURCE OF SCIENCE AND CULTURE

Summary

Pastoral care in the universities is a specific area of activity involving the exercise of the Church's mission in relation to the university environment, i.e. in relation to teachers and other university staff and in relation to students. Through this area of its activity the Church is connected in a special way with one of the fundamental sources of science and culture. Because of the key role of the universities, the mission of the Church there is particularly challenging and important. Therefore, it is essential to identify the basic terms of reference of pastoral care in the universities, and to identify what are currently the main challenges, as well as possibilities of improvement. This is precisely what the article sets out to do: through theological and pastoral discernment it identifies the essential elements of university pastoral care, as well as perspectives for its development in current church practice.

Keywords: Church, university, students, science, culture, evangelization.

Translation: Darko Tomašević and Kevin Sullivan